

10 ADIMDA BASRA ve İRAK'IN GÜNEY VİLAYETLERİ

VATANDAŞLARIMIZ VE ŞİRKETLERİMİZ İÇİN
İŞ REHBERİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
BASRA BAŞKONSOLOSLUĞU

Mart 2012

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Basra Başkonsolosluğumuz, görev bölgesi olan, Irak'ın güneyindeki Basra, Dikar, Meysan ve Mutenna vilayetlerindeki vatandaşlarımız ile dost ve kardeş tüm Irak halkına hizmet vermenin yanı sıra, ülkemiz ile Irak arasında her alanda ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla 18 Mart 2009 yılından bu yana faaliyet göstermektedir.

1534 yılında Osmanlı İmparatorluğu'na bağlanan Basra vilayeti ve civarıyla ilişkilerimiz köklü bir geçmişe sahiptir. Birinci Dünya Savaşı'nda gönüllülerden oluşan Osmancık Taburu, Basra savunmasında yüzlerce şehit vermiştir. Bölgede Osmanlı iz ve etkilerine hala rastlamak mümkündür.

Basra ve civarı, İran-Irak savaşı ve Kuveyt'in işgali nedeniyle uzun yıllar çatışmalara ve isyanlara sahne olmuş, her anlamda önemli tahribat görmüş ve büyük göçler vermiştir. Çok sayıda dul ve yetimin yaşadığı Basra, bugün 3.5 milyondan fazla nüfusuyla Irak'ın ikinci büyük şehridir.

Görev bölgemizde bulunan Basra, Dikar, Meysan ve Mutenna vilayetleri, jeostratejik ve ekonomik bakımdan önemli bir coğrafyayı oluşturmaktadır. Güneydoğu Asya ile Orta Doğu bölgeleri arasında önemli bir ticaret bağlantı noktası olan bölge, bilinen Irak petrol rezervlerinin %65'ine sahiptir. Bölgede büyük doğal gaz rezervleri olduğu da bilinmektedir.

Basra limanları üzerinden güneyden kuzeye demiryolu ve petrol ve doğalgaz boru hatlarıyla, Asya'nın ülkemiz kanalıyla Avrupa'ya ulaşması önemli bir bağlantı yolu teşkil edecektir.

Kuzeyden güneye Fırat ve Dicle nehirleri, Irak'ı baştan aşağıya kat ederek, Basra'nın Kurna ilçesinde adeta bir hamam kurnasında birleşmekte, burada Şatt'ul-Arap adını alarak, içinden geçtiği şehrin ismini alan Basra Körfezi'ne dökülmektedir. Basra, Irak'ın denize açılan tek noktası olup, Sinbad'ın da deniz seferlerine çıktığı yegâne liman şehridir.

Yaşanan trajediler, Irak'ın güneyindeki kardeşlerimizi hak ettikleri sosyo-ekonomik kalkınma ve ilerlemeden mahrum bırakmış olup, bir zamanlar önemli bir ticaret ve kültür merkezi olan bölge, bugün konuttan, sulamaya, tarımdan sağlığa, enerjiden imalat sanayiye her alanda geniş çaplı alt yapı yatırımlarına gereksinim duymaktadır.

Ülkemiz 2009 yılında tesis edilen ve iki ülke Hükümetlerini bir araya getiren Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'yle Irakla ilişkilerine özel önem atfettiğini göstermiştir. Söz konusu işbirliği mekanizması, sosyal, ekonomik, kültürel alanlardaki pek çok konuda eşgüdümü öngörmesinin yanı sıra, Türkiye'nin Irak'ın tüm unsurlarına ayırım gözetmeksizin, eşit mesafede yaklaşımının tescili niteliğindedir.

Bu çerçevede, bölge insanıyla tarihi, sosyal ve kültürel bağı bulunan Türkiye, coğrafi yakınlığı ve ekonomik alandaki güç ve deneyimiyle de, tüm Irak halkına uzattığı yardım ve destek elini Irak'ın güneyindeki kardeşlerimize de uzatmakta, kurulan sosyal, kültürel ve ticari bağlar her geçen gün kuvvetlenmektedir. Bölge yöneticileri ve halkı ülkemize ve şirketlerimize sempatiyle bakmaktadır.

VATANDAŞLARIMIZ VE ŞİRKETLERİMİZ İÇİN İŞ REHBERİ

Görev bölgemizdeki Türk firma sayısı 70'i aşmıştır. Firmalarımız Irak koşullarına ayak uydurma yetenekleri, konuttan altyapıya her alanda ihtiyaçları karşılamadaki niteliksel üstünlükleri, bölge halkının gelenek ve değerlerine yakın olmaları ve bunlara saygı göstermeleri, coğrafi yakınlık ve rekabet güçleri sayesinde tercih edilir durumdadır. Firmalarımız, 2000'den fazla Türk ve 6000'den fazla Iraklıya istihdam olanağı sağlamaktadır. Firmalarımızın 2011 yılında üstlendiği taahhütlerin tutarının 1,5 milyar dolar civarında olduğu görülmektedir. Türk firmaları Basra, Dikar, Meysan ve Mutenna'da konut, hastane ve altyapı işlerinin yanı sıra, taşımacılık, temizlik, batık çıkarma ve jeneratör gemilerden elektrik üretimi gibi değişik alanlarda faaliyetler göstermektedir. Irakla ikili ticaret hacmimiz 11 milyar dolara ulaşmış olup, bu tutar içinde Irak'ın güneyinin payı 1 milyar dolar tutarına ulaşmış olup, her geçen gün artmaktadır. Türkiye fuarcılıkta da Irak'ın güneyinde öncü durumdadır. Basra fuar alanı bir Türk şirketi tarafından işletilmekte ve fuarlara katılım da yine Türk fuar şirketlerimizce sağlanmaktadır.

Her yıl katılımcılarına destek olduğu değişik sektörlerdeki 10 civarında fuarla, Türkiye yüzlerce iş insanımızın bölgeyi ve ekonomik koşullarını tanımasına ön ayak olmakta ve başta Basra olmak üzere Irak'ın güneyinin dünyaya tanıtılmasına katkıda bulunmaktadır. Fuarlar, Türk ürünlerinin tanıtılması, Türk ve Iraklı iş çevreleri arasında iş bağlantıları ve ortaklıklar kurulması bakımından Basra bölgesinde önemini ve gerekliliğini korumaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Basra Başkonsolosluğu, Türk insanına aslında “Irak” olmayan Irak'ın güneyinde, bu bilinçle faaliyetlerini sürdürmekte ve görev bölgesindeki vatandaşlarımızın Iraklı kardeşlerimizle her alanda ilişkilerinin güçlenmesine hizmet etmekten mutluluk duymaktadır.

Bölgede bulunmuş ve hala bulunan vatandaşlarımızın günlük ihtiyaçlarından ve deneyimlerinden yararlanılarak hazırlanan bu Rehber, bölgede bulunduğunuz zaman zarfında iklim koşullarından, yerel örf ve adetlere, vize temininden firma tesciline kadar ihtiyaç duyulabilecek bilgileri sunmayı amaçlamaktadır. Ayrıca olabilecek soru ve ilave bilgiler için Rehber'de bulunan irtibat bilgilerimizden Başkonsolosluğumuza 7 gün 24 saat ulaşılabilirliğini hatırlatır, Başkonsolosluk personeli ve şahsım adına en içten saygılarımı sunarım.

Faruk Kaymakcı

Başkonsolos

10 ADIMDA BASRA ve IRAK'IN GÜNEY VİLAYETLERİ

1. ADIM : IRAK VİZESİ

En az altı ay geçerli umuma mahsus pasaport (UMP) hamili vatandaşlarımızın **havayolu ile** seyahatlerinde Basra'ya girişte havaalanlarında kaşe vize almaları mümkündür. Bununla birlikte arzu edildiğinde, Irak vizesini Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Konsolosluk Şubesinden veya İstanbul ve Gaziantep'teki Irak Başkonsolosluklarından almak da mümkündür. Vizenin önceden alınmış olması, havaalanında vize almak için zaman kaybını önleyecektir ve tavsiye edilmektedir. **Zira tüm girişimlerimize rağmen, Basra havaalanında vize ve giriş işlemlerinin 3-4 saat sürdüğüne tanık olunabilmektedir.**

UYARILAR:

- Havaalanında vize alma kolaylığı, yalnızca UMP hamili vatandaşlarımıza sağlanan bir imkandır. Bu nedenle resmi (Hususi, Hizmet ve Diplomatik) pasaport hamili vatandaşlarımızın Ankara'daki Irak Büyükelçiliği veya İstanbul veya Gaziantep'teki Irak Başkonsolosluklarından vize almaları zorunludur.
- Havaalanında vize kolaylığı uygulaması, yalnızca UMP hamillerine ve Irak'a yalnızca havayolu ile seyahatlerde geçerlidir. Başka bir deyişle, **Irak'a kara ya da deniz yolu ile seyahat edecek vatandaşlarımızın kara ya da deniz sınır kapılarında vize almaları imkanı bulunmamaktadır.** Irak'ın kuzeyinde, bölgesel yönetim istisnai olarak Türk vatandaşlarına sınırda vize ita etmektedir. Ancak Dohuk, Süleymaniye ve Erbil'de geçerli olan sözkonusu vize, Irak'ın diğer vilayetlerinde geçerli kabul edilmemektedir. Bu nedenle karayoluyla Irak'ın kuzeyine gelecek olan vatandaşlarımızın, Irak'ın kuzeyinden (Dohuk, Süleymaniye ve Erbil) diğer Irak vilayetlerine geçmesi halinde muhakkak önceden "Irak vizesi" almaları gerekmektedir.
- Havaalanında vize kolaylığı uygulaması, Irak'a yalnızca Türkiye havaalanlarından doğrudan uçuşlar için geçerlidir. Amman, Beyrut, Dubai, Kuveyt ve Erbil gibi Türkiye'den doğrudan uçuşla ulaşılabilecek kentlerden yapılan aktarmalı uçuşlarla Irak'a gelen Türk vatandaşları, havaalanında vize itası uygulamasından yararlanamamaktadır.

2. ADIM : BASRA'YA SEYAHAT

a. Havayolu ile:

İstanbul Atatürk Havaalanından Basra Uluslararası Havaalanına Türk Hava Yolları ile her Salı, Perşembe, Cumartesi ve Pazar günü doğrudan uçuş ile ulaşmak mümkündür. Ayrıca Irak Hava Yolları da her Çarşamba ve Pazar İstanbul-Basra uçuşları düzenlemektedir.

Ayrıca aktarmalı olarak İstanbul – Bağdat (THY ile) ve Bağdat – Basra (Irak Havayolları ile) güzergahı uçuş da mümkündür.

Doğrudan uçuşlara ek olarak aşağıdaki çizelgede, bölgedeki farklı kentlerden Basra'ya uçuş imkanları görülmektedir.

Güzergâh	Firma	Gün
İstanbul – Basra	Türk Hava Yolları	Salı, Perşembe, Cumartesi, Pazar
İstanbul – Basra	Irak Havayolları	Çarşamba, Pazar
Dubai – Basra	Emirates	Pazartesi, Çarşamba, Perşembe, Pazar
Dubai – Basra	Irak Havayolları	Pazartesi, Cuma, Çarşamba
Şam – Basra	Irak Havayolları	Pazartesi
Beyrut – Basra	Irak Havayolları	Salı, Cumartesi
Amman – Basra	Ürdün Havayolları	Pazartesi, Çarşamba, Cuma, Pazar
Bağdat – Basra	Irak Havayolları	Pazartesi, Cuma
Basra-Erbil	Irak Havayolları	Cumartesi, Salı

* Belirtilen günler havayolu şirketleri tarafından değiştirilebilmekte olduğundan, güncel uçuş bilgilerinin teyit edilmesi yararınıza olacaktır.

VATANDAŞLARIMIZ VE ŞİRKETLERİMİZ İÇİN İŞ REHBERİ

b. Karayolu ile:

Habur Sınır Kapısından Irak'a geçildiğinde Musul-Bağdat-Amara-Basra güzergahından ve Abadan'dan (İran) Şelamçe-Basra Sınır Kapısından geçerek karayolu ile Basra'ya ulaşmak mümkündür. **Karayolu tercih edildiğinde, Irak vizesinin Irak'ın Ankara Büyükelçiliğinden veya İstanbul ya da Gaziantep Başkonsolosluklarından önceden alınması gerekmektedir.**

UYARILAR:

- Irak'a üçüncü ülkelerden aktarmalı olarak seyahat edildiğinde, aktarma yapılacak ülkelerin Türk vatandaşlarına yönelik farklı vize uygulamalarının olabileceği dikkate alınmalıdır.
- Basra'daki kara hudut kapılarından şehir merkezine düzenli ticari ulaşım araçları bulunmamaktadır. Bu nedenle Basra civarındaki merkezlere havayolu ile ulaşip karayoluyla Basra'ya seyahat edecek vatandaşlarımızın Basra'daki bağlantıları ile ulaşım planlaması yapmaları yararlı olacaktır.

3. ADIM: HAVAALANINDAN BASRA KENT MERKEZİNE ULAŞIM

Basra Havaalanından kent merkezine haftanın her günü servis otobüsü ile ulaşmak mümkündür. Servis otobüsünün kalkış saatleri uçuş zamanlarına göre tespit edilmektedir. Bir diğer alternatif olarak, ticari taksiler ile havaalanından şehir merkezine ulaşmak mümkündür. Ticari taksilere, Havaalanı giden yolcu terminalindeki danışma bankosundan ulaşılabilir. Diğer yandan Basra'da temas edilecek kişilerin misafirlerini havaalanında karşılayarak şehre götürmeleri genel bir uygulamadır. Mevcut otellerin ise havaalanı servis otobüsü uygulaması bulunmamaktadır.

VATANDAŞLARIMIZ VE ŞİRKETLERİMİZ İÇİN İŞ REHBERİ

4. ADIM : BASRA'DA KONAKLAMA İMKANLARI

Basra'da belli standartlarda otel bulmak mümkündür. Dört yıldızlı Menavi Paşa Oteli ile “eski Sheraton” olarak da bilinen beş yıldızlı Basra International Hotel, Türk vatandaşlarınca en çok tercih edilen seçeneklerdir.

Hotel	Tek Kişilik fiyat*	Çift kişilik fiyat*	Adres
BASRAH INTERNATIONAL HOTEL(ESKİ SHERATON) (*****)	220 ABD Doları	275 ABD Doları	El Korniş Caddesi Tel : +964 7702085336
MNAWI BASHA (****)	150 ABD Doları	235 ABD Doları	Menavi Paşa Bölgesi Tel : +964 7801005555 +964 7703135555
EL UYYUN (***)	40 ABD Doları	50 ABD Doları	İstiklal Caddesi Tel : +964 7806313880
EL ZİYAFE (***)	45 ABD Doları	55 ABD Doları	İstiklal Caddesi Tel : +964 7804500976
CUNDİYAN (***)	40 ABD Doları	60 ABD Doları	İstiklal Caddesi Tel : +964 7801036560

* Fiyatlar dönemsel olarak ve Fuar ve konferans gibi etkinliklerin tarihlerine göre önemli farklılıklar gösterebilmektedir.

5. ADIM : BASRA'DAKİ RESTORANLAR

4. Adımda tanıtılan otellerin tamamında müşteriler için kahvaltı, öğle ve akşam yemeği imkanı sağlanmaktadır. Otellerdeki restoranların dışında yabancıların tercih ettikleri başlıca lokantalar aşağıda sıralanmıştır.

Hamdan	Bureyha Mahallesi – Al-Saadi Caddesi
Zad EL Hayr :	Cezayir Caddesi Tel : +964 7604000009 / +964 7801386666
New Popeye	Cezayir Caddesi Tel : +964 7801000955 / +964 7901369750
Al Tazaj	Cezayir Caddesi Tel : +964 7811111828
Aldala Restoran	El Korniş Caddesi Tel : +964 7712503333 / +964 7800006355
Al- Jabal	Vatan Caddesi

6. ADIM: BASRA'DA ŞEHİRİÇİ VE ŞEHİRLERARASI ULAŞIM: ARAÇ KİRALAMA

Basra'da toplu taşıma imkanı son derece kısıtlıdır. Ticari taksilerden ise, durak bağlantısı sistemi olmadığından, ancak kişisel irtibat ile istifade edilebilmektedir. Bu taksilere ulaşmanın en pratik yolu, Basra Havaalanı giden yolcu terminalindeki danışma bankosuna başvurmak veya konaklanılan otelin görevlilerinden yardım istemektir. Basra trafiğinde yoldan da taksi durdurmak mümkündür. Ancak güvenilir taksiler daha ziyade otellerden sağlanmaktadır ve bu yolun tercih edilmesi yararlı olacaktır.

Ticari taksilere alternatif olarak en sağlıklı ve devamlılık arzeden seçenek, şoförlü araç kiralamaktır. Bu yöntemin Basra'ya iş amacıyla gelen ve civar illere de seyahat eden kişilerce sıkça tercih edildiği görülmektedir. Kiralama ücretleri araçla seyahat planlamasına göre değişmekle birlikte, genel olarak günlük

75-100 dolar karşılığında şoförlü araç kiralamak mümkündür. Uluslararası alanda bilinen araç kiralama şirketleri Basra'da mevcut olmadığından, araç kiralamak genel olarak şahıslar aracılığıyla yapılabilmektedir. Başkonsolosluğumuza bilgilerini bırakan aşağıdaki irtibat numaralarından araç kiralamak mümkündür.

Martin Nezar	Tel : +964 7710810956
Nezar Arabu	Tel : +964 7801217236
Abbas Abdulrazak	Tel : +964 7704666092
Hüseyin Ali	Tel : +964 7703149811
Usud El Rafideyin güvenlik firması	Tel : +964 7901944129

7. ADIM : TERCÜMAN İMKANLARI

Basra'da, özellikle iş çevrelerinde, İngilizce kullanımı zaman zaman mümkün olabilmekle birlikte günlük hayatın idamesi ve iş görüşmesi yapılabilmesi için Türkçe-Arapça veya İngilizce-Arapça çeviri desteği almak gereklidir. Bu nedenle, özellikle iş görüşmesi için Basra'ya gelen vatandaşlarımızın beraberlerinde muhakkak Arapça bilen personel veya tercüman ile bölgeye seyahat etmeleri yararlı olacaktır. Türkmen soydaşlarımızın Türk vatandaşlarına tercüme hizmeti verdikleri bilinmektedir. Ancak Basra'da yaşayan Türkmenlerin çok az sayıda olması nedeniyle **Basra'ya seyahat etmeden önce bir tercümanla anlaşmış olunması yerinde olacaktır.**

Irak'a gelen Türk vatandaşlarına çevirmen bulunması konusunda yardımcı olduğu bilinen, Bağdat'taki Türkmen Kardeşlik Ocağına **+964 790 2204075** numaralı telefondan ulaşılabilir.

8. ADIM : İKAMET VE ÇALIŞMA İZİNLERİ

a. İkamet İzni:

Irak'a gelen Türk vatandaşlarına havaalanı hudut kapılarında bir aylık ikamet süreli turist vizesi ita edilmekte, bunun dışında genel bir ikamet izni uygulaması bulunmamaktadır.

Turistik vize ile Irak'a gelen vatandaşlarımıza devlet kurumları için iş yapmıyorlarsa ikamet izni verilmemektedir. Bu durumdaki vatandaşlarımızın bir ay kaldıktan sonra Irak'ı terk etmeleri beklenmektedir.

Bir aylık ikamet süresinin geçirilmesi halinde kısa süreli gecikmeler için günlük 10.000 ila 50.000 Irak Dinarı (yaklaşık olarak 8 ila 40 Dolar) para cezası uygulanmaktadır. Daha uzun süreli ihlallerde gözaltı veya mahkemeye çıkartılmak da sözkonusu olabilmektedir.

Özellikle devlet kurumları ile iş yapan firmalarda çalışanlar için 3 aylık, 6 aylık ve 1 yıllık müteaddit girişli ikamet izni alınabilmektedir.

Uzun süreli, müteaddit girişli ikamet izinlerinin alınması için,

- İş yapılan devlet kurumuna yazılacak bir resmi yazı ile çalışanlar için ikamet izni alınması talep edilebilmekte,
- Veya iş yapılan devlet kurumu ile yapılan iş sözleşmesinin bir örneği ile İkamet Dairesine yazılı müracaatta bulunulabilmektedir. Görüşülen Irak makamları, devlet kurumlarından gelen taleplerin öncelikli olarak işleme alındığını ve sürecin daha kısa zamanda tamamlandığını ifade etmektedirler. Ancak bu sürecin aylar alabildiği ve bazen sonuçlandırılmadığı da sık sık görülmektedir.

İkamet izni alan yabancılara ikamet kimliği verilmemekte, bunun yerine pasaporta vize etiketine benzer bir ikamet etiketi yapıştırılmaktadır.

b. Çıkış İzni:

Irak'ın mevcut vize ve ikamet mevzuatına göre turistik vizeyle ülkede bulunan yabancıların çıkış vizesi alma yükümlülüğü bulunmamaktadır. Bununla birlikte, son dönemde Irak makamlarının özellikle bir aylık turistik vize ikamet süresini geçiren vatandaşlarımızı, gecikme cezalarını ödemek üzere Basra İkamet Dairesine yönlendirdiği görülmektedir.

c. Çalışma İzni:

Irak mevzuatı uyarınca,

- **Diplomatik misyonlarda çalıştırılan işçiler,**
- **Irak hükümeti için çalışan yabancılar,**

VATANDAŞLARIMIZ VE ŞİRKETLERİMİZ İÇİN İŞ REHBERİ

- Uluslararası anlaşmalar çerçevesinde Irak'ta çalışan yabancılar ve
- Tamir, bakım, teknik servis ve danışmanlık gibi gerekçelerle 30 günden kısa süreli çalışmalarda bulunmak için Irak'a gelen yabancı uzmanların dışında Irak'ta kazanç sağlayıcı iş tutan tüm yabancıların çalışma izni alması zorunludur.

Başvuruların başvuru sahibi tarafından bizzat yapılması zorunluluğu bulunmamaktadır. Mevcut prosedür gereğince, başvuru sahibi Irak dışında ise Irak'ın yurtdışı temsilciliklerine doğrudan veya anılan kuruma yerel avukat veya Irak'taki işveren aracılığıyla başvurmak mümkündür.

Yapılan başvuruda,

- Çalışanın özelliklerine ilişkin belgelenmiş bilgilerin,
- Çalışanın adı ve uyruğunun,
- Çalışanın üstleneceği görevin özellikleri ile süresinin ve
- İşverenin adı ve açık adres bilgilerinin temin edilmesi beklenmektedir.

Çalışan, başvurunun yapıldığı sırada Irak'ta bulunuyorsa Irak'a yasal yollardan girdiğini belirtir belge (vize) istenmektedir. Bu durumda Irak'a girişi takip eden 7 gün içinde çalışma izin başvurusunun yapılması gerekmektedir.

Prosedürün sonucunda standart uygulama, ilgili kurumun uygun görmesi halinde 1 yıllık çalışma izninin verilmesi yönündedir. Söz konusu 1 yıl dolduğunda çalışma izni yenilenebilmekte, ancak yenileme işlemi için en geç çalışma izninin bitimine 30 gün kala ve hatta çok daha önce izin yenileme başvurusunda bulunulması gerekmektedir. Çalışanın 1 yılı doldurmadan görevini tamamlaması veya Irak'ı terk etmesi durumunda, işveren ilgili kurumu bilgilendirerek çalışma iznini iade etmekle yükümlüdür.

Ancak çalışma izni temininin en az 3-4 ay sürdüğü ve bazen de başvuruların yanıtızsız kaldığı firmalarımızca belirtilmektedir.

Irak'a çalışmaya gelen vatandaşlarımızın, gelmeden önce çalışma izni alması ve sözleşme temelinde çalışması yararına olacaktır. Aksi takdirde, çalışma izni, vizesi veya sözleşmesi olmayan vatandaşlarımızın, işten çıkarılmaları veya maaşlarının ödenmemesi gibi durumlarda, haklarının savunulması son derece zorlaşmakta, vatandaşlarımız yasadışı duruma düşebilmekte ve hatta gözaltına dahi alınabilmektedir.

9. ADIM : VİLAYETLERDE TEMAS EDİLEBİLECEK KURULUŞLAR

Basra’da gerek firma faaliyetlerinin yürütülmesi, gerekse gündelik hayatın idamesi için yerel bağlantılar kurmak gereklidir. Bununla birlikte, Basra’da yatırım projeleri genel olarak devlet ve kamu kuruluşları tarafından belirlenmekte olduğundan, iş dünyasında etkisi bulunan belirli bazı yerel makamlarla görüşmek yararlı olacaktır.

Bu amaçla,

- Valilik ve Valiliğin ilgili birimleri,
- İl Meclis Başkanlığı, ilgili komiteleri ve yerel milletvekilleri,
- İl Yatırım Komisyonu,
- İl Ticaret Odası,
- İl İşadamları Derneği,
- İl Sanayi Odası,
- Güney Petrol Şirketi/Meysan Petrol Şirketi
- Güney Gaz Şirketi,
- Güney Rafinerileri Şirketi,
- Basra Liman İdaresi gibi kuruluşlar ziyaret edilebilir.

Bu kuruluşlarla temas konusunda Başkonsolosluğumuz gereken yardımı sağlayabilecektir.

10. ADIM: FİRMANIZIN IRAK’TA FAALİYETE GEÇİŞİ: FİRMA TESCİLİ VE VERGİ DÜZENLEMELERİ

Irak’ta gerek Iraklı, gerekse yabancı firmaların faaliyetleri belirli kurallara bağlanmıştır. Bunlardan yabancı firmaların faaliyetlerine ilişkin temel kurallar aşağıda özetlenmiştir.

1. Irak’ta faaliyet gösterecek tüm yabancı firmalar, Irak hükümetinden lisans (faaliyet izni) almak zorundadır.

Irak mevzuatı gereğince Irak’ta faaliyet gösterecek yabancı firmaların Irak makamlarınca kayıt altına alınması zorunludur. Söz konusu kayıt işlemi, firmanın statüsüne göre iki alternatif süreçle mümkün olmaktadır. Buna göre firma,

a) Merkezi yurtdışında bulunduğu halde Irak’ta bir “temsilcilik ofisi (representative office)” veya “şube (branch office)” açarak bunu Irak makamlarına tescil ettirebilmekte,

VATANDAŞLARIMIZ VE ŞİRKETLERİMİZ İÇİN İŞ REHBERİ

b) Ya da Irak mevzuatı çerçevesinde, farklı isimle Irak'ta yeni bir firma kurabilmekte veya mevcut bir Iraklı firmaya ortak olabilmektedir.

Bir başka ifadeyle yabancıların, Irak'a firmalarının ticari kimlikleri ile gelerek bir temsilcilik veya şube açmaları veya özel şahıs olarak gelerek bir Iraklı firma kurmaları (veya firmaya ortak olmaları) mümkündür.

Her iki yönetime ilişkin takip edilmesi gereken yasal prosedür farklı olup, güncel prosedür aşağıda maruzdur.

a. Mevcut firmanın Irak Temsilcilik Ofisinin/Şubesinin kayıt prosedürü

Yabancı firmaların Irak'ta kain temsilcilik veya şubelerinin faaliyet sicillerini vermeye yetkili kurum, Bağdat'ta bulunan Irak Ticaret Bakanlığı Yabancı Firma Tescil Dairesidir. Daire, doğrudan başvuru kabul etmediğinden tescil işlemi için öncelikle yerel bir avukat ile anlaşılması gerekmektedir.

Bahsekonu işlem için gerekli belgeler,

-Firmanın kendi ülkesindeki kuruluş belgesi (Türkiye'de bağlı bulunduğu ticaret odasından alınacak kayıt belgesi),

-Firmanın Irak'taki temsilciliğinde görevlendireceği temsilcisine vereceği, temsilcinin pasaport bilgilerini de içeren noter onaylı vekaletname,

-Firmanın son yıldaki kar-zarar durumunu gösteren bilanço ve

-Firmanın temsilciliğinin tescil işlemini takip edecek Iraklı avukata verilecek vekaletnameden oluşmaktadır.

Söz konusu belgelerin Türkiye'de geçerli yeminli tercüman tarafından İngilizce ve Arapçaya çevrilerek, sırasıyla T.C. Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk Genel Müdürlüğü'ne ve Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Konsolosluk Şubesine veya Irak'ın İstanbul veya Gaziantep Başkonsolosluklarına onaylatılması gerekmektedir. Onaylı belgeler daha sonra, firma tarafından anlaşılan Iraklı avukat tarafından anılan daireye iletilecektir. Bu aşamada firma temsilcilerinin Irak'ta bulunması şartı yoktur.

Tescil işlemi 3,5 – 4 ay sürebilmektedir. Süreç sonunda, Irak makamlarının şube yerine temsilcilik ofisi açılmasına izin verdiği görülmektedir. Temsilcilik ofisinin, ancak firmanın Irak'ta bir iş üstlenerek faaliyete geçmesi ile Irak makamlarınca “şube” olarak kabul edilmektedir.

Irak mevzuatı uyarınca tescil işleminin tamamlanmasının ardından firma tarafından aşağıdaki bilgilerin de ilgili makama bildirilmesi gerekmektedir.

-Hukuk müşaviri olarak belirlenecek Iraklı avukatın adı,

-Belirlenecek Iraklı Mali Müşavirin adı,

-Firma Temsilcilik Ofisinin faaliyetlerini yürüteceği adres bilgileri,

VATANDAŞLARIMIZ VE ŞİRKETLERİMİZ İÇİN İŞ REHBERİ

-Firma tarafından Irak'ta temsilci olarak görevlendirecek yönetici dahil olmak üzere firma temsilciliğinde çalışacak personelin adları.

Söz konusu bilgilerin, firmanın Irak makamlarınca tescil edilmesini takip eden bir ay içinde bildirilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde günlük 6.000 Irak dinarı para cezası uygulanmaktadır.

b. Irak'ta yabancıların firma kurmalarına ilişkin prosedür

Irak mevzuatı gereğince, Irak'ta faaliyet gösterecek yabancıların yeni bir şirket kurmaları da mümkündür. Ancak anonim şirketler sadece limitet şirket veya anonim ortaklık şeklinde kurulabilirken, özel şirketler limited şirket, anonim ortaklık, genel ortaklık veya kişisel girişim şeklinde adlandırılabilir.

Irak'ta faaliyet gösterecek bir limitet şirketin kurulumu için aşağıdaki gerekliliklerin yerine getirilmesi şartı bulunmaktadır.

- Şirket kuruluş senedi

Bu belge şirketin faaliyetine ilişkin temel belge niteliğinde olup aşağıdaki bilgileri içermesi gerekmektedir:

- Şirketin adı, türü ve amacı
- Irak'taki merkez ofisinin adresi
- Kurucusu (veya kurucularının) adı ve uyruğu
- Kurucuların payları ve şirkete katkılarının kaydı

- Asgari sermaye

Şirketin kuruluş aşamasında, Irak'ta faaliyet göstermeye yetkili bir bankada, şirket adına beyan edilebilecek minimum 100.000.000 Irak Dinarı (yaklaşık 85.000 ABD Doları) nakit malvarlığının olması zorunludur. Bu meblağın şirket kuruluş prosedürü boyunca bu hesapta bulunması zorunlu olup, şirket ortaklarının genel toplama katkılarının oranının da şirket kuruluş senedinde belirtilmesi gerekmektedir.

- Hissedarlar

Irak mevzuatı gereğince bir şirketin 25'ten fazla hissedarının olması mümkün değildir. Ancak şirketin yalnızca bir hissedarının olmasının önünde yasal bir engel yoktur.

- Kuruluş belgesi

Yukarıda belirtilen yeterlilikleri haiz girişimlere, Irak Ticaret Bakanlığı Şirket Kayıt Dairesince kuruluş belgesi çıkartılır. Söz konusu belgenin hazırlanması ile şirket yasal olarak faaliyete geçmiş sayılır. Bütün bu işlemlerin bir avukat aracılığıyla yapılması beklenmektedir. Bu tür şirketlerin de Mali Müşavir göstermesi zorunludur.

VATANDAŞLARIMIZ VE ŞİRKETLERİMİZ İÇİN İŞ REHBERİ

2. Irak'ta ihalelerin izlenmesi özel takip gerektirmektedir. Iraklı Bakanlıkların veya kurumların birçoğu, ihalelerini internet sayfalarında duyurmaktadır. Ancak neredeyse tamamı Arapça olan bu ihale duyuruları, bir havuzda toplanmamaktadır. Bu nedenle her Bakanlık veya kurum web sayfasının ayrı ayrı takip edilmesi gerekmektedir.

Irak'taki çoğu yabancı firma için Irak pazarına girmede en çok tercih edilen yöntem, şirketleri temsilen bir özel yerel firma ile anlaşmak ve bu firma aracılığıyla Iraktaki ihale ve pazar bilgilerini tedarik etmektir. Bu yöntem Irak'taki mevcut güvenlik koşulları, devlet işlerinin genellikle Arapça dili dışında yapılamaması, ihalede talep edilen ve sürekli değişen evrakların intikalinin sağlanması ve kimi ilişkilerin daha rahat kurulması gibi pratik sebeplerle hâlihazırda faydalı görülmektedir. Ancak, temsilci atarken temsilcinin sahip olacağı imza yetkisi konusunda dikkatli davranılması, imza yetkisinin ihale dokümantasyonun takibi ve işe özel zorunlu yetkiler varsa bunlarla sınırlanmasının faydalı olacağı mütalaa edilmektedir. Yabancı ortak ile Iraklı ortak arasında iş tanımı, yetki payı, sorumluluk gibi tüm konuların açıkça belirlenmesi, sık sık doğduğu görülen anlaşmazlıkların önüne geçilmesi bakımından faydalı olacaktır.

Yerel firma bulma konusunda Irak Ticaret Bakanlığı, Irak Ticaret Odaları Federasyonu ve yerel makamların görüş ve önerilerinin alınması çok büyük önem arz etmektedir.

3. Irak'ta karmaşık bir vergi sistemi uygulanmaktadır. Tüm firmalar gelir vergisi ödemekle yükümlüdür. Bu oran nispeten düşüktür. Sanayi ve ticaret limited şirketleri ile ortak hisse şirketleri için vergi oranı %15'tir. (Petrol ve doğalgazda bu oran %35'tir.) Ancak her hal ve karda bir mali müşavirle çalışmak yararlı olacaktır.

4. 2006 Ocak ayında Irak Hükümeti yabancı yatırımcılara teşvikler öngören bir "Ulusal Yatırım Yasası" çıkartmıştır. Buna göre yabancı yatırımcılara bazı vergi muafiyetleri ve yabancı sermayeye mahalli yatırımcılarla eşit muamele edilmesi öngörülmüştür. Şirketlerin teşviklerden yararlanmak için merkezi veya yerel yatırım komisyonlarından belirli projeler için yatırım lisansı almaları öngörülmektedir. Bu bağlamda sağlanacak on yıllık vergi bağışıklığının yanı sıra, lisanslı projeler için karın bütünü transferi taahhüt edilmiştir. Ayrıca yabancı işçi istihdam etme ve proje için getirilecek mal ve malzeme için üç yıllık ithalat vergisi bağışıklığı tanınmıştır.

5. Bankacılık sistemi uluslararası standartların gerisinde olup, halen yabancı şirketlerin güvenilir gördüğü bankalar şunlardır:

- 1) HSBC + Daresselam
- 2) Kuveyt Bank + İttihat
- 3) Elaf Bank

VATANDAŞLARIMIZ VE ŞİRKETLERİMİZ İÇİN İŞ REHBERİ

Bu bankalardan para transferinin sorunsuz yapılabildiği söylenmektedir. Bununla birlikte ülke içinde düzenli bir banka ağı olmadığından ödemeler genel olarak nakit parayla yapılabilmekte, kredi kartı kullanmak mümkün olamayabilmektedir.

6. Firmalarımıza bazı tavsiyeler:

- Firmanızın Irak'ta faaliyetleri konusunda Iraklı bir avukat ile çalışmanız, gerek Irak mevzuatının yabancı firmalara getirdiği yükümlülüklerin yerine getirilmesi, gerekse iş bağlantılarının kurulması açısından faydalı olacaktır.
- Basra'da faaliyet gösteren ve bölgedeki Türk firmalarıyla da çalıştığı bilinen aşağıdaki avukatlarla irtibat kurulması firmalarımızın takdirine bırakılmıştır.

Avukat Dr.Burak J. Swaady	Tel : +964 7704925173
Avukat Halil Mustafa	Tel : +964 7801031606
Avukat Ali Talib	Tel : +964 7801395476/+964 7705684936
Avukat Gazi EL Rubeyii	Tel : +964 7801392052
Avukat Nazar Derviş	Tel: + 964 7706500625
Avukat Basil M. EL Wais	Tel : +964 7801010120

- Firmanızın Irak'ın güneyindeki vilayetlerde faaliyete geçmesine ilişkin yasal süreç hakkında ayrıntılı bilgiyi, Türkiye Cumhuriyeti Basra Başkonsolosluğu Ticaret Ataşeliğimizden (basra@ekonomi.gov.tr tel: +964 781 843 2560) sağlayabilirsiniz.
- Ayrıca;
 - Gümrük Mevzuatı,
 - Gözetim Belgeleri,
 - Vergi Oranları,
 - İhaleler,
 - Fuarlar,
 - Devlet Yardımları ve
 - Sektör Raporları konularında ayrıntılı bilgi almak için www.musavirlikler.gov.tr adresini ziyaret etmeniz tavsiye edilmektedir.
- Irak'ın güneyinde bankacılık faaliyetlerinin henüz yeterince gelişmemiş olduğunu, bu nedenle ticari faaliyetlerinizde modern anlamda bankacılık hizmetinden faydalanamayabileceğinizi dikkate alınız.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VATANDAŞLARININ IRAK'IN GÜNEY VİLAYETLERİNE SEYAHATLERİNDE DİKKAT ETMELERİNDE FAYDA BULUNAN HUSUSLAR

- Irak'ın güneyine yapacağınız seyahatten önce T.C. Basra Başkonsolosluğu ile temasa geçerek Basra'daki vize, ikamet prosedürleri ve önemli güncel gelişmeler hakkında bilgi alabilirsiniz. Bölge ve iş fırsatları konusunda önceden bilgi derleyiniz. Basra'ya geldiğinizde Başkonsolosluğumuzu da ziyaret edebilirsiniz.
- Havaalanında sorunuz olduğu takdirde, Başkonsolosluğumuzla temas kurabilirsiniz. Basra havaalanı şehir merkezine 1 saat mesafededir. Basra'dan ayrılırken uçuş vaktinden iki saat önce havaalanında olmanız gerekmektedir.
- Şehirde vatandaşlarımızın genellikle kaldığı Basra International (5 yıldızlı), Menavi Paşa (4 yıldızlı), Kasr-ı Sultan (3 yıldızlı), Merbed ve Cundeyi otelleri mevcuttur. Fuar ve konferans dönemleri haricinde otellerde genellikle yer bulunmaktadır.
- Basra Yatırım Komisyonu (www.investbasrah.com) ile temas ederek yerel ekonomi ve mevcut iş imkanları hakkında güncel bilgi edinmeniz faydalı olacaktır.
- Üstlendiğiniz projelerin detaylarını sözleşmelerinizde kayıt altına alınız. Mümkün olduğu takdirde sözleşmenizi yerel bir avukata inceletiniz. Sözleşmelerinizde Türk çalışanlar için ikamet izninin Irak tarafınca alınmasını hükme bağlamanız yararınıza olacaktır.
- Irak'a çalışmak amacıyla gelen işçilerimizin gerek Türk, gerek Iraklı işverenleriyle sözleşme yapması ve izinsiz çalışmaması önemlidir. Aksi takdirde, maaşları ödenmeyen ve yasadışı çalışıyor durumda kalan işçi vatandaşlarımızın hakları savunulamadığı gibi, kendilerinin sınır dışı edilmeleri, gözaltına alınmaları ve mahkemeye sevk edilmeleri gibi arzu edilmeyen durumlarla karşılaşmaktadır.
- Yerel ortak seçerken, Ticaret Odası ve Irak İşadamları Birliği Şubesinden bilgi almanız yararlı olacaktır.
- Bölgeye gelirken firmanızla ilgili, mümkünse Arapça dilinde tanıtıcı broşür, medya vb. materyalleri beraberinizde getiriniz.
- Yerel fuarlara katılım sağlamanız ve yerel yöneticilerle temas kurmanız yararınıza olacaktır.
- Fuarlarda veya münferit olarak tanıştığınız potansiyel iş ortaklarınız ile sözlü olarak vardığınız mutabakatların bağlayıcılığının bulunmadığını dikkate alınız. Sizinle irtibat kurulmasını beklemek yerine uygun bir süre sonra muhataplarınızla kendiniz irtibat kurunuz.
- Bankacılık işlemlerinde uluslararası ortakları bulunan bankaları tercih etmeniz tavsiye edilir. Irak'ın güneyinde faaliyet gösteren şirketlerin daha çok İttihad (Bank of Kuwait), Daresselam (HSBC) ve Elaf gibi bankalarla çalıştıkları öğrenilmiştir.

VATANDAŞLARIMIZ VE ŞİRKETLERİMİZ İÇİN İŞ REHBERİ

- Irak'ın güneyinde, (yaygın olmamakla birlikte) kredi kartı kullanılabildiğini ifade eden işletmelere rastlanabilmektedir. Ancak güvenilir ve düzenli işleyen bir bankacılık sistemi olmadığından alışverişlerinizde ve ödemelerinizde nakit para (Dolar veya Irak Dinarı) kullanmanız tavsiye edilir.
- Döviz bozdurma işlemlerinizi yetkili sarraf ofislerinden yaptırmanız yararınıza olacaktır. Kurlar güncel olarak değişmekle birlikte 1 ABD Doları, 1180 ila 1200 Irak Dinarı bandında dalgalanmaktadır.
- Irak'ın güneyinde hediye teatisi yaygın bir gelenektir. Şirketlerimizin görüşmelerinde hediye olarak sunmak üzere lokum, kahve, çini vb. küçük hediyeler bulundurdıkları görülmüştür.
- Yerel firmalar ile çalışan statüsüyle iş yapacaksanız, görev tanımınız, yükümlülükleriniz ve ücret gibi konuları açık bir şekilde sözleşme ile kayıt almanız önem arz etmektedir.
- Gündelik hayatta kullanacağınız nezaket sözcüklerinin Arapça karşılıklarını öğrenmekten, yerel halk ile yakınlaşmaktan ve selamlaşmaktan kaçınmayınız.
- Irak'ın güneyinde nezaket ve sohbet en değer verilen unsurlardandır. Bu bağlamda takdir, övgü, teşekkür ve iltifat sözcükleri sıkça kullanılmaktadır.
- Kıyafet tercihinizi yaparken Basra'daki hava sıcaklığının yaz aylarında çok yüksek ve nemli olduğunu, mutaassıp bir çevrede olduğunuzu dikkate almanız yararınıza olacaktır.
- Hastalandığınız takdirde Başkonsolosluğumuzla temasa geçebilirsiniz.
- Irak'ta iş yapıyor ya da yapacaksanız şahsınıza ve çalışanlarınıza ait vize, ikamet ve çalışma izni gibi belgeleri zamanında ve eksiksiz temin etmeyi ihmal etmeyiniz.
- Devlet kurumlarının ve güvenlik güçlerinin fotoğrafını çekmeyiniz. Güvenlik güçlerinin ikazlarını dikkate alınız. Gözaltına alınmanız halinde güvenlik güçlerine direnmeyiniz ve Türkiye Cumhuriyeti Basra Başkonsolosluğumuzun bilgilendirilmesini talep ediniz veya kendiniz bilgi veriniz.
- Yerel makamların uygulamaları hakkında tartışmaya girmeyiniz. Keyfi uygulamaya maruz kaldığınızı düşünüyorsanız, Başkonsolosluğumuz ile temasa geçiniz.
- Irak'ın kültür ve adetleri ülkemize yabancı olmamakla birlikte yerel adetler ile ters düşecek veya yerel halkta alınganlık yaratacak davranışlarda bulunmayınız.
- Halka açık yerlerde alenen alkollü içki içilmesi yerel halk tarafından hoş karşılanmamaktadır.
- Alışverişlerde abartılı olmamak kaydıyla pazarlık yapıldığı görülmektedir. Satın alınan malın garantisi ve iadesi yoktur. Bu bakımdan buradan hediyelik eşya, hatıra eşyası veya elektronik eşya alınırken bu gerçeğin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.
- Şehir dışı seyahatlerinizi güvenliğinizi açısından tek başınıza yapmayınız.
- İçme suyu olarak, plastik şişelerde satılan temiz su tüketmeniz yerinde olacaktır.
- Bir aylık vize müddetini aşmayınız. Aksi takdirde, cezalı duruma düşme, mahkemeye sevk edilme veya gözaltına alınma durumlarıyla karşılaşılması söz konusu olabilmektedir.